

ΜΕΤΑ ΤΗΝ 60ΕΤΙΑ

Ποιά είναι σήμερα, μετά τη συμπλήρωση ζωής 60 ετών, ή γραμμή του Συνδέσμου μας; Ποιές οι κατευθυντήριες γραμμές της δράσης του; Για ν' απαντήσουμε σε αυτό το ερώτημα πρέπει πρώτα να ιδούμε ποιά είναι σήμερα ή θέση του γυναικείου κινήματος σε παγκόσμια κλίμακα.

Παρά τις διάφορες κατεθύνσεις που παρουσιάζει σήμερα, τὸ γυναικείο κίνημα έχει ως βασικό χαρακτηριστικό τὴν αυξανόμενη συνειδητοποίηση ἀπὸ γυναίκες καὶ ἄντρες τοῦ γεγονότος ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τῶν μεγάλων κοινωνικοπολιτικῶν ἀλλαγῶν τῆς ἐποχῆς μας πὸν κινοῦν οἱ διάφορες καταπιεσμένες κοινωνικὲς ὁμάδες (ἐργάτες, φυλὲς παραγκωνισμένες, τρίτος κόσμος κλπ.). Οἱ γυναίκες εἶναι ἡ μεγαλύτερη καταπιεσμένη ὁμάδα τοῦ κόσμου, ὁ μισὸς πληθυσμὸς τῆς γῆς, κατὰ μιὰ ἔκφραση: «ἡ πλειοψηφοῦσα μειονότης».

Ἡ διεθνοποίηση τοῦ ἀγῶνα αὐτοῦ καὶ κυρίως ἡ υἱοθέτησή του ἀπὸ τοὺς ἰσχυρότερους καὶ μεγαλύτερους διεθνεῖς ὀργανισμοὺς τοῦ κόσμου, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ΟΗΕ, τὴν ἔνωση ὄλων τῶν κρατῶν τῆς γῆς, ἀποτελεῖ ἄλλο χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν ἰσότητά τῶν φύλων σήμερα. Τὰ κράτη - μέλη τῶν Ὄργανισμῶν αὐτῶν ἀναγκάζονται, περισσότερο θεωρητικὰ ἀλλὰ καὶ πρακτικὰ — σὲ διάφορους βαθμοὺς ἀπὸ κράτος σὲ κράτος — νὰ ἀναγνωρίσουν πιά τὴν ἰσότητά τῶν φύλων, ἐνάντια στὴν ὁποία ἄλλοτε ἀντιστέκονταν σθεναρὰ, συχνὰ καὶ μὲ τὴ βία.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι αὐτὸ τὸ φαινόμενο δὲν ἔχει ὡς κύριο, τουλάχιστο, κίνητρο τὸ πνευματικὴς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἰσότητος ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. Οἱ βαθειὲς τεχνολογικὲς, κοινωνικο-οἰκονομικὲς καὶ πολιτισμικὲς ἀλλαγὲς τῆς ἐποχῆς μας βρίσκονται στὴ ρίζα αὐτῆς τῆς ἀλλαγῆς. Αὐτὲς ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκη τῆς ἀξιοποίησης καὶ τοῦ ἄλλου μισοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γῆς, γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς ἀνάπτυξης καὶ τὴ βελτίωση τῆς ποιό-

τητας ζωῆς ὁλόκληρης τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας. Οἱ ἀλλαγὲς αὐτὲς ἐβγαλαν τὴ γυναίκα στὴν ἀμειβόμενη ἐργασία καὶ τὴ βοήθησαν νὰ συνειδητοποιήσει τὴν ἀδίκη θέση πὸν τῆς ἔχουν δώσει τὰ παραδοσιακὰ κοινωνικὰ στερεότυπα. Συγχρόνως ὅμως αὐτὸ τῆς ἐπέτρεψε νὰ συνειδητοποιήσει πόση σημασία ἔχει γιὰ τὴν εὐτυχία τῆς ἡ ὁλοκλήρωση καὶ ἀξιοποίηση τῆς προσωπικότητάς τῆς, ἡ ἀπόκτηση τῆς ιδιότητος τοῦ ἀξιοπροποῦς ἀνθρώπου πὸν στέκεται στὰ ἴδια του τὰ πόδια καὶ πὸν μπορεῖ νὰ ἐξελιχθεῖ ὡς ἰσότημο ὄν μὲ τὸν ἄντρα στὴν κοινωνία στὴν ὁποία τόσα προσφέρει. Ἔτσι τὸ γυναικείο κίνημα κινεῖ πιά τις εὐρεῖες κοινωνικὲς μάζες ἰδίως τῶν ἐργαζομένων γυναικῶν πὸν μεταβάλλονται σὲ σημαντικὲς ὁμάδες πίεσης. Πίεσης ἀπαραίτητης γιὰ τὴν ἐπίσπευση τοῦ γκρεμίσματος τῶν παλιῶν στερεότυπων πὸν ἐξακολουθοῦν, ἀπὸ συνήθεια καὶ προκατάληψη, νὰ ἐπιβιοῦν κι' ἄς εἶναι πιά ξεπερασμένα.

Ὅλα αὐτὰ τὰ εἶχαν ἤδη διαισθανθεῖ οἱ φωτισμένες ἰδρύτριες τοῦ Συνδέσμου μας. Ἀρκεῖ κανεὶς νὰ διαβάσει τις πρῶτες μελέτες τῆς Φεμινιστικῆς Βιβλιοθήκης πὸν εἶχε ἰδρύσει ὁ ΣΔΓ καὶ ἰδίως τὴ μελέτη τῆς Μαρίας Δεσύπρη - Σβώλου «Ἡ θέση τοῦ φεμινισμοῦ στὴν Ἑλλάδα» (Φεμινιστικὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνα, Τυπογραφεῖο Μακρῆ, 1924) γιὰ νὰ τὸ διαπιστώσει.

Τὶ ἄλλαξε λοιπὸν, τί προστέθηκε ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα;

Ὅτι οἱ ὀραματισμοὶ ἐκεῖνοι, πὸν ἀποτελοῦσαν τὸ πρόνομιο λίγων φωτισμένων γυναικῶν, προχώρησαν σημαντικὰ στὸ στάδιο τῆς πραγματοποιήσεως καὶ ἡ διεθνοποίηση καὶ ἡ μαζικοποίηση τοῦ ἀγῶνα γίνονται ὁλοένα πραγματικότητα, μὲ βήματα σταθερὰ καὶ μεγάλα πιά.

Κι' ἀκόμη: ὅτι οἱ διεκδικήσεις γίνονται ριζοσπαστικότερες. Σημερινὰ εἶναι τὰ αἰτήματα τοῦ μοιράσματος τῶν φροντίδων τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῶν παιδιῶν ἀνάμεσα στοὺς

δυό γονεῖς πού δουλεύουν ἐξωπιστικὰ καὶ οἱ δύο. Σημερινή δικεδίκηση εἶναι ἡ ἄδεια γονέων. Σημερινή διεκδίκηση εἶναι τὸ ἴδιο σχολικὸ πρόγραμμα σὲ μικτὰ σχολεῖα ὄλων τῶν βαθμῶν κλπ.

—o—

Φυσικὸ ἦταν ὅμως αὐτὴ ἡ μεγάλη ἐξάπλωση τοῦ γυναικείου κινήματος νὰ δημιουργήσῃ διαφοροποιήσεις στὶς θέσεις καὶ διεκδικήσεις. Βέβαια, ἀνισότητες μεταξὺ τῶν φύλων ὑπάρχουν παντοῦ. Ἄλλὰ πολὺ διαφορετικῶν βαθμῶν καὶ μορφῶν Βαθμῶν καὶ μορφῶν πού εἶναι ἀπόρροια τῶν κοινωνικο - οικονομικῶν καὶ πολιτισμικῶν συνθηκῶν καὶ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος, καὶ πού μὲ τὴ σειρά τους προσδιορίζουν καὶ τὶς κατευθύνσεις καὶ μορφές τοῦ ἀγῶνα γιὰ τὴν διεκδίκηση τῆς ἰσότητος τῶν φύλων.

Βασικὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι μόνο στὰ προοδευτικὰ καὶ οὐσιαστικὰ δημοκρατικὰ καθεστῶτα ὑπάρχουν εὐνοϊκοὶ ὁροι γιὰ σοβαρὲς κοινωνικὲς ἀλλαγές, ὅπως εἶναι ἡ ἀναθεώρηση τῆς θέσης καὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο φύλων. Ἀντίθετα, συντηρητικὰ καὶ ἰδίως αὐταρχικὰ καθεστῶτα ἀποτελοῦν τὴ χειρότερη τροχοπέδη. Δύο εἶναι σήμερα οἱ κύριες θέσεις σχετικὰ μὲ τὶς αἰτίες τῆς ἀνισότητος τῶν φύλων καὶ τὴ γραμμὴ ἀγῶνα γιὰ τὴν κατάργησή της. Ἡ παραδοσιακὴ φεμινιστικὴ καὶ ἡ ἀπόλυτη σοσιαλιστικὴ. Ἀκολουθώντας ὡς ἓνα σημεῖο τὴν J. Mitchell συνοψίζουμε τὶς θέσεις αὐτὲς ὡς ἑξῆς:

Ἄπόλυτη φεμινιστικὴ
Οἱ ἄντρες εἶναι
οἱ καταπιεστές.
Ὅλες οἱ κοινωνίες
ἀνδροκρατοῦνται.
Ἡ ρίζα βρίσκεται σὲ μιὰ
πάλιν ἀπὸ τὴν ὁποία οἱ ἄν-
τρες βγήκαν νικητές, γιὰ
διάφορους λόγους.
Οἱ σοσιαλιστικὲς χῶρες
καταπιέζουν τὴ Γυναίκα.

Ζητοῦμε νὰ ἐνωθοῦν ὅλες
οἱ γυναῖκες ἐναντίον τῶν
ἀνδρῶν τῆς ἀνδροκρατού-
μενης κοινωνίας.

Θέλουμε νὰ ἀπελευθερώ-
σουμε τὴ Γυναίκα ἀπὸ τὴν
ἀνδρική καταπίεση.

Ἄπόλυτη σοσιαλιστικὴ
ΟΧΙ. Τὸ σύστημα εἶναι κατα-
πιεστικόν.
Ἡ κεφαλαιοκρατία κατα-
πιέζει τὴ Γυναίκα.
Ἡ καταπίεση ἀρχίζει μὲ τὴν
ἰδιωτικὴν περιουσία.

Πράγματι σ' αὐτὲς δὲν εἶναι
ἀρκετὰ καλὴ ἡ θέση τῆς Γυ-
ναίκας ἀλλὰ μόνο ἐπειδὴ ἡ
ἀπελευθέρωση τῆς Γυναίκας
δὲν ἦταν μέρος τοῦ ἐπανα-
στατικοῦ ἀγῶνα.

Οἱ ἄντρες πρέπει νὰ πεισθοῦν
ὅτι ὁ ἀγῶνας εἶναι σημαντι-
κός γι' αὐτούς, πού ἐπίσης
καταπιέζονται ἀπὸ τοὺς ρό-
λους τους.

Θέλουμε νὰ ἐλευθερώσουμε
ὅλους ἀπὸ τὴν καπιταλιστι-
κὴ καταπίεση.

Ὁ Σύνδεσμός μας ἀκολουθεῖ μιὰ τρίτη θέση: Σωστὸ
εἶναι ὅτι μόνο σὲ δημοκρατικὰ προοδευτικὰ καθεστῶτα
μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀλλαγὴ ρόλων τῶν φύ-
λων. Ἐπιπλέον, ἡ ἐργοδοτικὴ κερδοσκοπία ἔχει συμφέ-
ρον στὴ διατήρηση τῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἐργαζόμενης
γυναίκας. Ἄλλὰ εἶναι σωστὸ ὅτι οἱ ἄντρες ἐκμεταλλεύον-
ται καὶ καταπιέζουν τὴ γυναίκα (ὅταν αὐτὴ δὲν τοὺς ἐκμε-
ταλλεύεται χωρὶς ἀξιοπρέπεια καὶ δισταγμό.)

Γι' αὐτὸ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ καθεστῶτος δὲν ἀρκεῖ. Γιατὶ
εἶναι ἀνάγκη νὰ νικηθεῖ καὶ ἡ δευτέρη καταπίεση τοῦ
ἄντρα, πού λειτουργεῖ μέσα σὲ ὅλα τὰ καθεστῶτα, γιατί
στηρίζεται σὲ ριζωμένα ἀπὸ αἰῶνες στερεότυπα πού ἐπι-
ζοῦν ὡς προκαταλήψεις. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Γυναίκας
λοιπὸν δὲν θὰ πραγματοποιηθεῖ μόνο μὲ τὴν ἀλλαγὴ τοῦ
πολιτικοῦ συστήματος καὶ μάλιστα ὡς αὐτόματο συνέπα-
κόλουθο τῆς ἀλλαγῆς, ἀφοῦ ἡ καταπίεση τῆς Γυναίκας
εἶναι διπλὴ: ἀπὸ τὸ σύστημα καὶ ἀπὸ τὸν ἄντρα. Καὶ ἡ
προκατάληψη εἶναι βαθειὰ ριζωμένη τόσο στοὺς ἄντρες
ὅσο καὶ στὶς ἴδιες τὶς γυναῖκες.

Γι' αὐτὸ ὁ ΣΔΓ θεωρεῖ ἀπαραίτητη καὶ υἱοθετεῖ ὡς ἀνα-
γκαίαια τὴν ἀγωνιστικὴν τακτικὴν, διαφωτιστικὴν-ἐνημερωτικὴν
ἀλλὰ καὶ μαχητικὴν ὅταν εἶναι ἀνάγκη, γιὰ τὴ συνολικὴ
πρόοδο τῆς κοινωνίας καὶ τὴν οὐσιαστικοποίησιν τῆς
δημοκρατίας γενικὰ καὶ γιὰ τὴν ἰσότητα τῶν φύλων
εἰδικὰ.

Δὲν θεωρῶ ἄσκοπο νὰ σημειώσω ἐδῶ, ὅτι ὅταν λέμε
«μαχητικὴ τακτικὴ» δὲν περιλαμβάνουμε σ' αὐτὴν μερικὲς
ἀλυσitteλεῖς καὶ μᾶλλον ἐπιζήμιες γιὰ τὴν εὐρεία διάδοση
τῶν ἀρχῶν τῆς ἰσότητος τῶν φύλων ἐξτρεμιστικὲς ἐκδη-
λώσεις τοῦ Liberation Movement (ἀπελευθερωτικοῦ κινή-
ματος) π. χ. διαδηλώσεις στὶς ὁποῖες οἱ διαδηλώτριες
κραδαίνουν στὸν ἀέρα τὰ σουτιέν τους κ. ἄ.. Ἄλλωστε
καὶ διεθνῶς πέρασε ἡ μόδα τοῦ κινήματος αὐτοῦ, ὅπως καὶ
τοῦ σύγχρονου του χιπιτισμοῦ.

—o—

Στὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενον τῶν διεκδικήσεων δια-
κρίνω πάλιν δύο διαφορετικὲς κατευθύνσεις: ἐκεῖνη πού
ἀποδέχεται, οὐσιαστικὰ —κι' ἄς μὴ τὸ ὁμολογεῖ ἢ, κά-
ποτε, κι' ἄς τὸ ἀρνεῖται— τοὺς διαφορετικοὺς ρόλους τῶν
δύο φύλων καὶ ἰδίως τοὺς παραδοσιακοὺς ρόλους τῆς Γυ-
ναίκας ὡς πρωταρχικοὺς γι' αὐτὴν, ἀλλὰ ἐπιδιώκει τὴν
ἀπόδοση δικαιοσύνης στὴ γυναίκα μὲ τὴ μετατροπὴ τῆς
μὴ ἀμειβόμενης καὶ μὴ ἀσφαλισμένης κοινωνικῆς ἐργασίας
τῆς ὡς μητέρας καὶ νοικοκυρᾶς σὲ ἀμειβόμενη καὶ κοινω-
νικὰ ἀσφαλισμένη· τὴν ἄλλη πού ἐπιδιώκει νὰ βγάλει τὴ
γυναίκα, ἀπὸ τοὺς τέσσερις τοίχους τοῦ σπιτιοῦ της, στὸ
μεγάλον σχολεῖον τῆς εὐρείας κοινωνίας καὶ στὴν ἐπαγγελ-
ματικὴν δουλειὰ πού θὰ τῆς ἐξασφαλίσῃ οἰκονομικὴ ἀνεξ-

αρτησία από τὰ ἀντρικά μέλη τῆς οἰκογένειας, ἐμπειρία τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ δυνατότητα ἐξέλιξης σύμφωνα μὲ τὶς ἰκανότητές της.

Ὁ Σύνδεσμος τάσσεται ἀνεπιφύλακτα μὲ τὴ δεύτερη ἄποψη ποὺ θεωρεῖ πραγματικά ἐξασφαλιστικὴ ἰσοτιμία καὶ κοινωνικὰ χρησιμότερη. Αὐτὴ ἢ κατεύθυνση παρέχει στὴ γυναίκα τὴ δυνατότητα ἀξιοποίησης τῶν ἰκανοτήτων της ἔξω ἀπὸ τὸ «βασιλείο» τοῦ σπιτιοῦ της, μὲ ὅλες τὶς σχετικὲς καλὲς ἐπιπτώσεις στὴ δική της ψυχικὴ κατάσταση, στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ περιγυροῦ της, στὴν εὐρύτερη κοινωνία ποὺ δὲν θὰ χάνει τὶς ἀξιοποιήσιμες δυνατότητες τῶν μισῶν μελῶν της. Συγχρόνως προωθοῦμε τὴ λήψη μέτρων γιὰ τὴν ἐλάφρυνση ἀπὸ τὰ βάρη τῆς φροντίδας σπιτικοῦ καὶ παιδιῶν, ποὺ, πάντως, πρέπει νὰ βαρύνουν καὶ τοὺς δύο γονεῖς.

Βέβαια, δεχόμαστε μιὰ μεταβατικὴ περίοδο διαφορετικῆς μεταχείρισης τῶν γυναικῶν μέσης ἢ προχωρημένης

—ὄλων τῶν ἀνθρώπων— πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ κανόνες ἴσης μεταχείρισης. Αὐτὸ ἐπιβάλλει τὸ δίκιο καὶ ἡ οὐσιαστικοποίηση τῆς Δημοκρατίας ποὺ δὲν νοεῖται χωρὶς πολίτες συνειδητοποιημένους καὶ ἰσότιμους. Κι' ὅποιος δὲν παλαίψει στὴν κοινωνία γιὰ νὰ ζήσει οὔτε συνειδητοποιημένος πολίτης γίνεται οὔτε τὴν ἀξιοπρέπεια νὰ στηρίζεται στὰ πόδια του κατακτάει κι' ἐπομένως οὔτε ἰσότητος μὲ τοὺς ἄλλους ποὺ ἔχουν αὐτὰ τὰ προσόντα μπορεῖ νὰ εἶναι.

Μένει πολὺς δρόμος ἀκόμη γιὰ νὰ γίνει πραγματικότητα ἡ ἀρχή : ἴσα δικαιώματα - ἴσες ὑποχρεώσεις. Ἀλλὰ ὁ ρυθμὸς τοῦ πλησιάζματος ἐπιταχύνεται. Κι' ἡ συνεργασία ὄλων τῶν γυναικῶν καὶ ἡ διεθνὴς ὄθηση εἶναι πολὺτιμοι παράγοντες ἐπιτυχίας.

Ἄν ὁ Ἥλιος εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ζωῆς

ΖΗΤΟΥΜΕ ΑΠ' ΟΛΑ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ ΤΗ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ. Η ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ἢ ΠΕΝΤΕ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΩΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΩΣ ΕΜΠΛΙΓΜΟΣ.

ἡλικίας. Ἀλλὰ γιὰ τὶς νέες πιστεύουμε ὅτι πρέπει νὰ ἰσχύσει ὁ κανόνας : ἴσα δικαιώματα - ἴσες ὑποχρεώσεις γιὰ ἄντρες καὶ γυναῖκες, μέσα στὸ σπίτι καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι : στὴν οἰκογένεια, στὴν ἐργασία, στὴν κοινωνικὴ ἀσφάλιση, στὴ δημόσια ζωὴ. Ἡ παράταση τοῦ βίου τῶν διακρίσεων στὶς νέες γενιές, γιὰ μᾶς σημαίνει παράταση τῆς ἀνισότητος. Μόνο ἡ περίοδος τῆς γέννησης καὶ γαλουχίας τῶν παιδιῶν δικαιολογεῖ καὶ ἐπιβάλλει ἰδιαίτερη μεταχείριση γιὰ τὸ καλὸ τῆς γυναίκας, τοῦ παιδιοῦ καὶ τῆς κοινωνίας. Ἡ ὑπόλοιπη ὅμως ζωὴ τῶν δύο φύλων

στὴ Γῆ, ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἐλληνικῆς κοινωνίας Ἀνθρώπων. Γι' αὐτὸ εὐχόμαστε τὸ ἔμβλημα τοῦ Συνδέσμου μας, ποὺ συμβολικὰ ἐμφανίζει τὸν ἥλιο νὰ ἀνατέλει σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ ζυγαριὰ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Ἰσότητος ποὺ κρατᾷ ἡ γυναίκα - Θεμὶς, νὰ μὴν ἀργήσει νὰ ἀντικατασταθεῖ μὲ τὸν Ἥλιο ποὺ μεσουρανεῖ μαζί μὲ τὴ ζυγαριὰ τῆς Δικαιοσύνης. Αὐτὸ θὰ σήμαινε τὸ μεσουράνημα, τὴ νίκη, τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Ἰσότητος.

Α. Γιωτοπούλου - Μαργακοπούλου.